

#БАРБС

Българска Асоциация за Развитие на Бизнес Софтуер

СТАНОВИЩЕ

Относно: Проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № Н-18 от 13 декември 2006 г. за регистриране и отчитане на продажби в търговските обекти чрез фискални устройства

София,
17 Август 2018 г.

Съдържание

1. За Българска Асоциация за Развитие на Бизнес Софтуер	3
2. Срок за влизане в сила на изискванията към софтуерите за управление на продажби в търговски обекти	4
3. Концептуални проблеми	6
3.1. Разлика между Софтуер за управление на продажбите и Касов модул в Софтуера	6
3.2. Противоречие на разпоредби свързани със служебните бонове	6
3.3. Лимитиране използването на служебни бонове	7
3.4. Вменяване на задължение към трети лица	8
3.5. Незабавно преустановяване използването на заличен софтуер	8
3.6. Възможност отчитането на ръчните бележки да не е само сумарно	9
3.7. Въвеждане на нов реквизит “уникален номер на продажбата” във фискалните бележки	10
3.8. Необходимост от формулиране на отговорността за базата данни	10
4. Неясни дефиниции в Проекта за наредба	10
4.1. Тълкуване на забраната за произвеждане и разпространяване на софтуер за промяна, изтриване или друг вид манипулиране на информацията в базата данни	10
4.2. Прецизиране на термина “Облачен софтуер”	11
4.3. Тълкуване на понятието “Нова версия” и декларирането при всяка промяна	12
5. Срок за публикуване в списъка на поредна версия на софтуера	13
6. Безусловно предаване на сорс кода на всички версии при преустановяване на дейността	13
7. Защита при заличаване на софтуера от списъка	14
7.1. Спиране на ВЕРСИЯ или спиране на СОФТУЕРА?	15
7.2. Производството по заличаване на софтуера от публичния списък	15
8. Защита на интелектуалната собственост	16
9. Експорт на данни от потребителския интерфейс - двойно изискване	16
10. Управление на “всички фискални устройства в обекта”	17
11. Приложение 29	17
11.1. По т. 3. Повече от един модул за продажби - блокиране на възможността да има просто и сложно продаване? Мобилна версия?	17
11.2. По т. 4 Защита от добавяне на външни модули без оторизация на производителя	18
11.3. По т. 6 Начало и край на периода на активност на потребителя/оператора за всяка от присвоените му роли	18
11.4. По т. 8. Свързаност при “откриване” на продажбата	18

11.5. По т. 9. Уникален номер на продажбата	19
11.6. По т.10 Служебен бон, когато не се изисква фискален	20
11.7. По т. 11 Отпечатване на служебни бонове за направени клиентски поръчки в рамките на една продажба	20
11.8. По т. 13 Забрана за изтриване или промяна на приключени продажби	21
11.9. По т. 14. Служебен бон за “Паричен отчет по оператори”	23
11.10. По т. 15 Z-отчет + „Дневен паричен отчет по оператори“	23
11.11. По т. 16 Недопускане на генерирането на и разпечатването на Z отчет при наличие на неприключени продажби	24
11.12. По т. 17 “Генериране на документи”	25
11.13. По т. 18 Лог на промени в номенклатурите	25
11.14. По т. 20 Достъп до данни за 5+ години чрез потребителския интерфейс на софтуера за управление на продажбите	26
11.15. По т. 21 Експортиране на данни от базата	26
11.15.1. По т. 21.1. Таблица - обобщени данни за продажбите	26
11.15.2. По т. 21. 2. Таблица - Данни за плащанията по продажбите	27
11.15.3. По т. 21. 3. Таблица - Детайлни данни за продажбите	27
11.15.4. По т. 21. 4. Таблица - Сторнирани продажби	27
11.15.5. По т. 21. 5. Таблица - Анулирани продажби	28
11.15.6. По т. 21. 6. Таблица - Обобщени данни за доставки	28
11.15.7. По т. 21. 7. Таблица - Детайлни данни за доставки	28
11.15.8. По т. 21. 9. Таблици с номенклатури	28
11.16. По т. 23. Забрана за работа в тестови режим, режим на обучение или друг подобен	29
12. Приложение 32. Многобройни декларации от ползвателите на софтуера и огромна административна тежест за бизнеса	29
13. Несъответствие между Приложение №29 и Приложение №32	30
14. Допълнителни въпроси и предложения	31
14.1. Допълнителни въпроси	31
14.2. Допълнителни предложения	31

1. За Българска Асоциация за Развитие на Бизнес Софтуер

Българска Асоциация за Развитие на Бизнес Софтуер (съкратено БАРБС) е сдружение с нестопанска цел, учредено от производители и разпространители на бизнес софтуер, с цел защита интересите на производителите, разпространителите и ползвателите на подобен тип системи, както и:

- Подпомагане държавните органи на управление в създаването на законови и подзаконови нормативни актове, отнасящи се до разработката, развитието и приложението на бизнес софтуер, както и при контрола на тяхното изпълнение.
- Подпомагане на държавната администрация във връзка с извършване на проверки и установяване на нарушения при приложението на законодателството, касаещо бизнес софтуера.
- Съвместно участие в проекти на държавата администрация и производителите на бизнес софтуер и фискални системи относно разработването на нови, по-ефективни методи на фискализация и бизнес софтуер, както и участие в проекти за повишаване ефективността на фискалните операции за превенция и противодействие на злоупотреби в областта на данъчното законодателство.

В изпълнение целите на асоциацията и в подкрепа усилията на администрацията да защити интересите на фиска бе сформирана експертна група за даване на експертно становище в хода на откритата процедура по публично обсъждане на Проекта на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № Н-18 от 13 декември 2006 г. за регистриране и отчитане на продажби в търговските обекти чрез фискални устройства.

2. Срок за влизане в сила на изискванията към софтуерите за управление на продажби в търговски обекти

Съгласно §75 *“параграф 27 влиза в сила от 1 октомври 2018 г.”*

Това означава, че изискванията към производителите и разпространителите на софтуер за управление на продажби в търговски обекти са в сила от 1 октомври.

Чл.52в, ал.1 от Проекта изисква производителите и разпространителите на софтуер да декларират съответствие на софтуера с изискванията на наредбата преди да започне неговото разпространение.

Така формулирана нормата е императивна и налага забрана след 1 октомври 2018 да се разпространява софтуер, който не отговаря на новите изисквания.

Т.е. Пример: Клиент пожелава да закупи един допълнителен лиценз на стария си (неотговарящ на Н18) софтуер на 2 Октомври, но е невъзможно да му се продаде такъв, защото след 1 Октомври не може да се разпространява софтуер, неотговарящ на новите изисквания.

Обективно е и невъзможно съществуващите софтуерни системи да бъдат модифицирани в толкова кратък срок.

За да бъдат разработени, тествани и съответно декларирани изискваните нови функционалности е необходимо разработчиците на софтуер да разполагат с утвърдени от БИМ фискални устройства, които отговарят на новите изисквания.

Проектът на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № Н-18 не поставя фиксиран краен срок към производителите и разпространителите на фискални устройства, само към ползвателите на такива, но поставя такъв срок за производителите и разпространителите на софтуер.

Това от една страна е **неравносвойно третиране на субектите на Наредбата.**

От друга страна логиката на предлаганите изменения поставя изисквания към софтуера за управление на продажбите да работи с ФУ отговарящо на новите изисквания (конкретно например изпращането на служебни бонове без печат, а само със запис в Клен, Сторно боновете, задължителният нов реквизит на всички ФБ в чл. 26, т.17 - Уникален номер на продажбата и т.н).

Поставянето на нереалистичен срок пред разработчиците на софтуер води до блокиране на продажбите на търговски софтуер и дейността на производителите и разпространителите на софтуер изобщо.

За да онагледим пътя, който трябва да бъде извървян преди лицата по чл. 3 да могат да декларират кой точно софтуер използват, ще набележим основните моменти за неговото производство:

За да се декларира софтуерът, той трябва:

1. Да изчака публикуването на окончателните текстове на наредбата
2. Да изчака публикуването на XML схемите за ФУ и пуска на тестовия сървър на НАП, за да могат производителите на ФУ да разработят устройства и доработки по новите изисквания;
3. Да изчака сертифицирането на новите ФУ в поне две дирекции в БИМ (електромагнитна съвместимост и функционални изпитания в Дирекция Изпитване на средства за измерване, устройства и съоръжения);

Само за точките до тук ще отнеме на производителите на ФУ минимум няколко месеца от публикуването на Наредбата. Едва след тях ще е възможно да се разработват в софтуера новите функции.

4. Да имплементира в Софтуера новите функции на ФУ – Сторно бележки, служебни бонове само в КЛЕН без печат, извличане на структурирани данни от КЛЕН, общ касов бон при продажби с РКБ от кочан и т.н.;
5. Да се имплементират изискванията по Приложение 29;
6. Да се направят вътрешнофирмени тестове от производителите / дистрибуторите;
7. Да се направят User Acceptance Тестове с представителите на лицата по чл.3, като често това се прави и в техните централи, ако те се намират извън България;
8. Да се подготви документацията, необходима за декларирането на софтуерите;
9. Да се опишат базите данни, полетата и връзките с тях;
10. Да се направят съответните пилотни инсталации (**разумен срок за пълнен пилот е един отчетен период, т.е. минимум месец**);
11. Трябва да се има предвид, че има и много софтуери, писани в чужбина (основно за чуждите вериги търговци на дребно).

Предложение:

Да бъде фиксиран краен срок за производителите и разпространителите на фискални устройства да приведат продаваните ФУ в съответствие с изискванията на наредбата. Крайният срок за производителите и разпространителите на софтуер да изпълнят изискванията на наредбата **да е 6 месеца след изтичане на срока към ФУ.**

3. Концептуални проблеми

3.1. Разлика между Софтуер за управление на продажбите и Касов модул в Софтуера

Точки 18-22 от Приложение 29, както и точка 8 не правят разлика между Софтуер за управление на продажбите в търговските обекти и касов модул към този софтуер.

Често срещана практика при голяма част от софтуерите е касиерът да вижда и да прави само това, което му е задължение - а именно да регистрира стоки, да издава фискални бонове и да събира платежните средства от клиентите. От касовото работно място няма достъп до доставки, заявки, промоционални условия, справки, анализи и други подобни, т.е. в касовият модул липсват исканите в точка 18-22 функции.

Следователно архивиране, четене на лог файл с действията на касиера, одиторски профил и прочее могат да бъдат реализирани само в Бек офисната част на Софтуера за управление на продажбите в търговските обекти (СУПТО), но не и в касовата част.

В продължение - и имайки предвид описаното дотук - изискването по т.8 от същото приложение софтуерът да блокира приключването на продажба при липса на свързаност с ФУ може да касае единствено конкретното работно място, работещо с касов модул, но не и останалите работни места в обекта, били те Бек-офисни или Фронт-офисни (касови места).

Т.е., за да стане ясен духът на тези изисквания е необходимо НАП да прецизира какво разбира под "СУПТО", да е наясно с разликите между Бек-офис, Фронт-офис и другите възможни модули.

3.2. Противоречие на разпоредби свързани със служебните бонове

Съществува следното противоречие в текстовете на предложеното изменение и допълнение на Наредбата.

- От една страна: В Параграф §34 от Проекта, т.3, относно раздел III: а) в т. 3 буква „б“ се изменя така:
не се допуска издаване на служебни бонове при извършване на продажба/и
- а от друга страна: т.10 от приложение 29:
При приключване на продажба софтуерът задължително подава команда към фискално устройство:

- За печат на фискален бон – когато съгласно изискванията на наредбата следва да се издаде такъв за извършеното плащане;
- За **запис в КЛЕН без отпечатване на служебен бон с наименование „Приключена продажба без ФБ“**

Т.е. от една страна в Приложение 1 се забранява на ФУ да издава служебни бонове при извършване на продажба, а от друга Приложение 29, т. 10 изисква да се издава такъв.

Предложение:

- Параграф §34 от Проекта, т.3, относно раздел III: а) в т. 3 буква „б“ се изменя така:
*не се допуска **ОТПЕЧАТВАНЕ** на служебни бонове при извършване на продажба/и*

3.3. Лимитиране използването на служебни бонове

Раздел III, т. 3, буква Б от Приложение 1 към проекта имплицитно забранява част от съществуващата към момент функционалност на софтуерите, а именно издаването на бележки за вход и изход на касиера от системата, системна информация за софтуера, нова парола, генерирана от софтуера за съответният касиер, копие от картово разплащане и други. Тази забрана става реална с оглед на този текст:

На документи, удостоверяващи служебно въведени/изведени суми и при извеждане на дневен финансов отчет без нулиране и запис във фискалната памет (X отчет), както и на документи във връзка с извършване на служебни операции, касаещи отчетността на фискалното устройство се отпечатва съобщение „СЛУЖЕБЕН БОН“

Означава ли това, че изброените служебни бонове, съществуващи в софтуерите към момента, няма да могат да бъдат вече издавани?

В случая с копие на картово разплащане това противоречи на разпоредбите на Борика и в търговеца няма да остава копие от картовото плащане (това в случаите, в които ФУ се използва и за печатарка на картовия терминал).

Ограничаването на възможността да се използват ФУ за принтер (за фактури, за бележки от картовия терминал и всички останали случаи, в които се използват служебни бонове) ще доведе до **допълнителна тежест за бизнеса** под формата на необходимост от закупуване на допълнителни нефискални принтери, на които да се печатат същите тези бележки; с това не се решава и целта на НАП да забрани имитацията на фискални бонове - а само се премества печата от ФУ (**където тези бележки поне влизат в КЛЕН!**) към нефискален принтер (без следа!).

3.4. Вменяване на задължение към трети лица

Чл. 52в. (8) *Когато декларацията по чл. 52в, ал. 1 е подадена от разпространител, с когото производителят на софтуера прекратява договорните си отношения, **производителят** е задължен при поискване от орган по приходите да предостави информацията по чл. 52е, ал. 1 т. 1, 2 и 3.*

Как ще се задължи производителят да предостави сорс кода, освен всичко друго, ако той не е бил страна по тази наредба (софтуерът е бил деклариран от дистрибутор)?

3.5. Незабавно преустановяване използването на заличен софтуер

Чл. 52в. (9) *В случай на установено неспазване от страна на производител/разпространител на задълженията по ал. 7 и 8 и чл. 52е, ал. 1 НАП заличава софтуера от публичния списък и уведомява по електронен път всички лица, използващи софтуера и подали към НАП информация по реда на чл. 52ж, да преустановят незабавно използването му в търговските обекти.*

Тази разпоредба засяга **както добросъвестните ползватели на софтуер, така и добросъвестните производители.**

За ползвателите:

Трябва ли обектите да затворят, докато изберат нов софтуер, имат ли някакъв гратисен период, в който да продължат да работят до избора, имплементацията и инсталацията на новия софтуер? Трябва да се има предвид, че голяма част от софтуерите са tailor-made, т.е. съдържат много функции, касещи конкретна специфика на даден клиент, и не могат да бъдат подменени с първият избран софтуер от списъка.

За производителите:

Молим да редакция на настоящата клауза, която да бъде съобразена по-добре както с практическите обстоятелства, така и със справедливата връзка между степен на нарушение и санкция.

Настоящият текст на клаузата не предвижда възможността за неумишлено несъответствие с изискванията. Софтуерните бъгове и дефекти са неизменна част от разработката на софтуера и независимо от предприети тестове може да се проявяват напълно непредвидено.

Сегашната разпоредба би трябвало да съдържа елементи на **преценка за степен на същественост и влияние върху фиска** и да **предлага степени на санкция според степента на нарушение**.

Заличаването от списъка би трябвало да става след срок за изправяне и с отчитане на предходната история на компанията. Предлагаме да се въведе срок 3 месеца за изправяне на несъответствието, след което **версията, а не софтуера да бъде заличени от списъка**. По този начин, производител, който неволно е допуснал несъответствие, ще има разумен и изпълним срок, в който да публикува нова съответстваща на изискванията версия.

Отделно, на практика потребителите на биха могли незабавно да сменят системите си, особено по-комплексните ERP или управленски системи. Предоставянето на опция за коригирана версия от същия производител ще позволи безпрепятствена миграция на данните в същия софтуер към нова, съвместима с изискванията версия.

Ако се търси санкция за злоумишлено многократно нарушение, заличаването на софтуера трябва да става при: а) доказано умишлено допускане на несъответствие от страна на производителя/разпространителя или б) многократно (например най-малко в 3 различни версии на софтуера) доказано при извършена експертиза несъответствие.

3.6. Възможност отчитането на ръчните бележки да не е само сумарно

Чл. 40, ал. 5-7 предвижда оборота, натрупан с ръчни бележки, да се въвежда във ФУ, но има изискване това да става само сумарно.

Ако е нямало ток, обслужени са няколко отделни клиента с ръчни бележки, след идването на тока на Търговеца ще му е нужно да въведе тези продажби в софтуера за управление на продажбите. За него може да е важно да се въведат продажбите не сборно, а на отделни лица, като отделни продажби (причини може да има всякакви - от информация за лоялни клиенти до непълно платени продажби). Друга част от продажбите може да се въведат и сборно (очевидно - по дни, за да може между дните да се пусне дневен финансов отчет с нулиране и запис във ФП). Софтуерът така или иначе ще отпечата фискален бон за всеки един случай.

Това положение да се разшири и върху издадените сторно бележки от кочан, за периода, в който ФУ е било неработоспособно, т.е. трябва да се издават и сумарни и отделни сторно бонове.

Предложението е в чл. 40, ал. 5, 6 и 7 да се предвиди освен изцяло и само сумарно, част или целия оборот да може да се предаде чрез ФУ към НАП и чрез отделни фискални бонове и сторно бонове, на обща стойност ръчните фискални и сторно бонове.

3.7. Въвеждане на нов реквизит “уникален номер на продажбата” във фискалните бележки

Въвежда се допълнителен задължителен реквизит към фискалния бон, когато ФУ се управлява от СУПТО - а именно Уникален номер на продажбата (§16. В чл. 26, ал. 1 се създава т. 17: „17. уникален номер на продажбата съгласно приложение № 29, когато се използва софтуер за управление на продажбите.“).

Това обаче означава, че лицата по чл. 3 няма да могат да инсталират тези ФУ, докато производителите и дистрибуторите не декларират СУПТО и съответните лица не го инсталират. Още повече - обратното също не е възможно - не може да се инсталира СУПТО върху "стари" фискални устройства, защото те нямат функции по Сторно бележки, експорт на КЛЕН, служебен бон със запис в КЛЕН без печат и други, които по дефиниция трябва да се имплементират софтуерите.

Т.е. подмяната на ФУ и инсталацията на СУПТО трябва да се случи абсолютно едновременно.

Това означава синхронизация между поне 5 различни фирми (лицето по чл.3, производителя на ФУ, производителя на СУПТО, сервиза на ФУ, инсталатора на СУПТО), т.е. **на практика процеса по подмяна на ФУ и СУПТО би отнел твърде много време.**

3.8. Необходимост от формулиране на отговорността за базата данни

В случаите, в които данните се съхраняват извън контрола на производителя (виж точка “Прецизиране на термина “Облачен софтуер” по-долу), това обстоятелство е декларирано чрез Приложение 31 и е предоставена структурата на базата данни и инструмент за достъп до нея, производителят не може да носи отговорност за нейното съдържание. **За да се защити интереса на фиска в този случай отговорността трябва да бъде изрично вменена на лицето по чл. 3.**

4. Неясни дефиниции в Проекта за наредба

4.1. Тълкуване на забраната за произвеждане и разпространяване на софтуер за промяна, изтриване или друг вид манипулиране на информацията в базата данни

Съгласно чл.52в, ал.1 от Проекта на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № Н-18 във връзка с чл. 118, ал. 14, т.4 от ЗДДС:

Производител/разпространител на софтуер за управление на продажби в търговските обекти е длъжен да декларира в Националната агенция за приходите, че не произвежда/не разпространява софтуер, предназначен за

*промяна на функционалността на софтуера по т. 1 с цел заобикаляне на изискванията, определени в наредбата по ал. 4, както **и за промяна, изтриване или друг вид манипулиране на информацията в базата данни, с която работи софтуерът.***

Необходимо е разяснение на забраната от втората хипотеза на разпоредбата (маркирана в червен цвят), защото така формулирана е твърде обща.

Контекстът, в който трябва да се постави, е **забрана да се променя, изтрива и манипулира информацията в базата данни с цел нарушаване на изискванията на Наредбата**. Логично е да не може да се променя по никакъв начин информацията свързана с продажбите, попадащи в приложното поле на Наредба Н-18 - например за суми, артикули и т.н. - информация касаеща фиска.

В противен случай излиза, че се забранява създаването на софтуер за промяна, изтриване и каквото и да означава “Друг вид манипулиране” (какво означава манипулиране? Работа с?!?) базата данни **като цяло**.

БАРБС разбира целта да се забранят операциите в базата данни, които вредят на фиска, но не може да се забранят и всички останали легитимни операции, които са необходими за техническото изпълнение на софтуера. Така например смяна на адрес на контрагент също е “промяна на информацията в базата данни” - това също ли е забранено?

Резултата от това тълкувание трябва да се заложи в Приложение 30, т. 3.

4.2. Прецизиране на термина “Облачен софтуер”

Във връзка с чл. 52в, ал. (2), т. 3 и т. 4 предлагаме прецизиране на понятието, чрез която се разделят софтуерите по т. 3 и т. 4.

Във връзка с т. 4 - предлагаме тя да се отнася за "софтуер, предлаган от производителя като услуга (наричан за кратко SaaS), опериран на технически средства и чийто данни се съхраняват изцяло под контрола на производител и достъпван от потребителите чрез браузър, потребителски интерфейс или тънък клиент, при който потребителите нямат достъп до физическите бази данни и могат да създават и променят записите само чрез потребителския интерфейс (GUI) или през програмен интерфейс (API), които не позволяват функции, несъответстващи на изискванията на Наредбата".

В същата връзка трябва да се прецизира и т. 3 - за софтуер, който НЕ отговаря на горната дефиниция.

При приемане на горното предложение следва да се адаптира и Приложение 31 - там т. 3 трябва да има връзка с това дали Софтуера е от вида т.3 или т.4 от чл. 52в. вместо настоящите т. а) до г).

4.3. Тълкуване на понятието “Нова версия” и декларирането при всяка промяна

Необходимо да се даде дефиниция на понятието “нова версия” в контекста на чл. 52в, ал.(3).

Така например отстраняването на софтуерни дефекти (бъгове), счита ли се за изменение на версията? Добавянето на нова колона в някоя справка или оцветяването на поле в различен цвят?

Какъв е смисъла да се декларира всяка нова версия, ако тя няма никакво отношение към съответствието с Наредба 18?

Логично е производителят на всеки софтуер, който веднъж е направен да съответства на Наредба 18 да поддържа това съответствие, тъй като то е условие софтуера да се разпространява и продава!

Тъй като е теоретично възможно да се преустанови съответствието (например Производителя реши да не разпространява повече софтуера на Българския пазар и да се насочи изцяло към чуждестранни такива), необходимо е и да се предвиди възможност за “спиране”.

Предложение

Да се декларира само, че:

- Започвайки от версия X, даденият Софтуер отговаря на Наредба 18
- Да има възможност за изрично деклариране, че версия Y (и евентуално последващите) НЕ отговарят на Наредба 18
- При необходимост от заличаване на версия на софтуер от списъка НАП посочват коя версия или обхват/набор от версии се заличават.

Това:

- 1) Значително ще разтовари административната тежест както за НАП така и за производителите на софтуер, така и за ползвателите на софтуера (разбира се трябва да се пренесе това предложение и в техните задължения за деклариране)
- 2) Ще реши автоматично и следващия проблем - за невъзможността бързо да се актуализира софтуера с цел отстраняване на спешен (и скъпо струващ) проблем в него
- 3) Ще отстрани нуждата, която производителите биха изпитали да злоупотребяват, като умишлено укриват промяната на версията (нищо не пречи да се коригира нещо дребно, да се преинсталира софтуера при клиента, но да не се изпише никъде, че има нова промяна). Тази злоупотреба е и в

интерес на ползвателя, тъй като и той няма да има нужда да декларира промяната пред НАП

- а) Допълнително, ще отпадне огромната тежест, при верига от примерно 100 магазина, да се подадат 100 декларации само заради смяна на версията (декларациите в Приложение 32 съдържат вид, наименование и адрес на обекта - т.е. подава се отделна такава за всеки обект)

5. Срок за публикуване в списъка на поредна версия на софтуера

Съгласно чл. 52в, ал (5) НАП разполага със 7 дневен срок за публикуване на информацията по ал. 1 и ал (2) от същата разпоредба.

В контекста на предходния коментар, че е необходимо прецизиране на понятието “нова версия” седемдневния срок за вписване в списъка може да се окаже твърде дълъг от гледна точка блокиране дейността на ползвателите на софтуера.

При необходимост от срочно отстраняване на критичен бъг или критична нова функционалност, 7 дни срок преди производителя на софтуера да може да въведе в експлоатация нова версия може да донесе огромни загуби!

Когато производителя/разпространителят декларира само по ал. (1), т.е. само се подава декларация, съдържаща име и версия - в тази хипотеза няма нищо за проверяване! НАП би трябвало да публикува информацията за новата версия незабавно, всъщност няма никаква причина това да не може да се автоматизира и да става без човешка намеса.

Предложение

- Публикуването да става автоматично и моментално при подаване на декларация само по ал. (1)

или

- да се приеме предходното предложение, за деклариране на съответствие “От версия X нататък”.

При промяна на декларираните обстоятелства се подава нова декларация.

6. Безусловно предаване на сорс кода на всички версии при преустановяване на дейността

чл. 52в, ал. (7) предвижда задължение преди преустановяване на дейността безусловно да се предаде цялата информация по 52е, т. 1, 2 и 3. Това включва предаване на целия сорс код на системата, и то за всички нейни версии.

Наредба Н-18 не дава никакви гаранции за опазването на интелектуалната собственост. Така предадената информация може да попадне навсякъде и директно

накърнява интересите на собственика ѝ. Прекратяване на дейността няма пряка връзка с правата на интелектуална собственост.

Интересна става хипотезата, при която фирмата продава тази интелектуална собственост на друга фирма, след което прекратява дейността си. Интелектуалната собственост на новия собственик автоматично е споделена с НАП и неизвестно с кого!

С получаване на сорс кода, **никой не може да докаже, че изпълнимият файл, работещ при клиента е създаден от този сорс код и обратно**, тогава каква е причината да се нарушава закона за авторското право и да се иска неговото предоставяне?

7. Защита при заличаване на софтуера от списъка

Във връзка с чл.52е от Н-18 не става ясно в хода на какво производство се назначава експертиза на софтуера, какво е производството по заличаване на софтуера от списъка, какви са опциите за защита на производителя/ разпространителя на софтуера.

В текущия проект е казано само, че на основание на едно *съмнение* (?!):

- 1) Трябва да се предаде целия сорс код
- 2) ... и след заключение на експерт, без да има възможност за защита, оспорване на заключението или каквато и да е било друга защита
- 3) директно се пристъпва към заличаване на СОФТУЕРА от списъка

Тази твърде лесна за манипулиране и преминаване схема от две стъпки е огромна предпоставка за корупция и изнудване и заличаване не просто на софтуер от списък, а директно на цяла една фирма - производител. Зачичаването от списъка на НАП и директното спиране на софтуера от употреба от всички клиенти, които го ползват, веднага ще повлече след себе си дела към производителя и ще го заличи от съществуване. Дори и производителя да съди НАП и да докаже в съд, че е невинен, щетите ще са необратими. Тук е и елементът, който лесно може да доведе до корупция - само заплахата, че може да те поставят под съмнение и изявлението на един "експерт" са достатъчни, за да се подчини един бизнес на всякакво изнудване.

Този въпрос, бидейки от жизненоважно значение за всеки производител, трябва да се урегулира добре в ясна и прозрачна процедура.

С други думи - дори и да има вина и несъответствие с Наредба Н18, евентуалното "наказание" за некоректния производител е **изключително прекомерно** и като такова следва да се прилага едва след сериозни доказателства. Преди прилагането на подобно наказание също така следва да се състави акт, да се даде предписание

за поправяне на несъответствието и едва като крайна мярка да се забрани използването на софтуера.

7.1. Спиране на ВЕРСИЯ или спиране на СОФТУЕРА?

При положение, че производителя трябва да декларира пред НАП всяка една версия и различните клиенти ползват различни версии, защо тогава евентуалното несъответствие с Н18 води до заличаването на целия софтуер от списъка на НАП, а не на версията или версиите, в които има несъответствие?

7.2. Производството по заличаване на софтуера от публичния списък

Въпроси:

1. Къде и как е уредено производството по заличаване на софтуера от електронния публичен списък на софтуерите, разрешени за ползване в търговските обекти.
2. Какви са способите за защита на производителя/ разпространителя на заличавания софтуер?

Чл.52е, ал.1 от проекта за изменение и допълнение на Наредба Н-18 препраща към ДОПК във връзка с извършване на експертиза за съответствие на софтуера с нормативните изисквания.

ДОПК обаче не урежда изрично производство по заличаване на софтуер за управление на продажби в търговски обекти от електронния публичен списък на софтуерите, разрешени за ползване в търговските обекти.

В кръга на задължените лица по чл. 14 от ДОПК не влизат производителите и разпространителите на софтуер.

Съгласно чл.118, ал.16 от ЗДДС редът за вписване и заличаване от списъка, както и неговото съдържание се определят в Наредба Н-18. Разпоредбата на чл.52е, ал.2 от проекта за изменение и допълнение на Наредба Н-18 касаеща заличаването от списъка е твърде обща с нормативни празноти относно:

- Как се гарантира принципа на добросъвестност и правото на защита на производителите и разпространителите на софтуера - противоречие с висшестоящ нормативен акт - чл.6 и чл.17, ал.2 от ДОПК
- Как се формира волята на административния орган - въз основа на каква преценка? Експертизата е само едно от възможните доказателствени средства, предвидени от ДОПК, като органът по приходите преценява заключението на експерта заедно с другите доказателства, събрани в хода на производството - чл.67, ал.1 от ДОПК
- С какъв акт се произнася административният орган и какъв е редът за обжалването му?

8. Защита на интелектуалната собственост

Как НАП ще гарантира защитата на интелектуалната собственост на производителя/ разпространителя на софтуера?

Чл.52е, ал.1 от проекта за изменение и допълнение на Наредба Н-18 препраща към ДОПК във връзка с извършване на експертиза за съответствие на софтуера с нормативните изисквания.

В ДОПК не е предвиден механизъм за защита на интелектуална собственост. Съгласно чл.63, ал.4 от ДОПК - Експертът подписва декларация, че ще даде безпристрастно заключение, ще пази в тайна данъчната и осигурителната информация и че не са налице основанията за отвод. **Не декларира, че няма да копира, разпространява, модифицира инсталационния пакет и source-кода на софтуера, нито ще нарушава под каквато и да е форма интелектуалната собственост на производителя/ разпространителя на софтуера.**

За нас е притеснително, че съгласно чл. 68 от ДОПК като експерти могат да бъдат привлечени лица, които не са служители на НАП - т.е. не носят дисциплинарна и имуществена отговорност към НАП.

Предложение

Експертизите да бъдат извършвани единствено

- в среда, сигурността, на която е контролирана от производителя/ разпространителя на софтуера
- при положение, че експерта спазва правилата за сигурност на производителя/разпространителя на софтуера

като експерта да може безпрепятствено да работи с пълния инсталационен пакет на софтуера и с надлежно документирания source-код, без правото да ги копира и изнася под каквато и да е форма.

Членовете на БАРБС приемат необходимостта от проверка на сорс кода на софтуера стига той да не може по никакъв начин да бъде изнесен от техните офиси.

9. Експорт на данни от потребителския интерфейс - двойно изискване

В чл. 52и, ал. (2) В този член се изисква данните да се експортират от потребителския интерфейс на Софтуера (за управление на продажбите), а същевременно НАП изискват производителят на софтуери да предостави инструмент (и то в сорс код), който да прави същото!

Това означава, че **трябва да се правят два софтуера за едно и също нещо** - един външен инструмент и един вътре в софтуера (в потребителския интерфейс). Всъщност този експорт, директно в потребителския интерфейс, е предпоставка за нарушаване на сигурността на данните.

Предложението е

- или тази точка да се промени в посока да се даде достъп на служители на НАП до базата данни, така че те да могат да използват предоставения от производителя софтуер за експорт и копиране на информацията
- или да отпадне задължителното производителя да предоставя на НАП софтуер за експорт (и то със сорс код!).

10. Управление на “всички фискални устройства в обекта”

чл. 52ж, ал. (3), в края си посочва че “*софтуерът задължително управлява всички фискални устройства в този обект*”

1) Това означава, че във всеки обект може да има **САМО ЕДИН софтуер за управление на продажбите**

Тази част от чл. 52ж трябва да отпадне, защото съвременните бизнеси използват повече от един софтуер за управление на продажбите в своите обекти, които могат да бъдат на различни производители.

Предложение

Ако се използва повече от един софтуер - да се предвиди възможност да се подаде декларация за всеки от тях

2) в обекта **не може да се съхранява резервен касов апарат**, който не е свързан със софтуера

Тъй като Приложение 29 забранява на Софтуера да функционира без фискално устройство в обектите ще е много важно да може да има и резервно такова.

11. Приложение 29

11.1. По т. 3. Повече от един модул за продажби - блокиране на възможността да има просто и сложно продаване? Мобилна версия?

Това в търговски обекти не може да бъде реализирано или поставянето на такова изискване ще затрудни работата на обектите - например в търговски обект е съвсем нормално да има модул POS софтуер за обслужване на клиенти “на каса” и ERP софтуер за извършване на продажби на определени групи клиенти (напр. корпоративни, ключови) или за определени групи продукти. В някои големи или

специализирани търговски обекти към тях също може да се добавят модул Мобилен POS софтуер за обслужване на клиенти в движение (Queue busting, Assisted shopping), модул POS софтуер за каси на самообслужване (Self Check-out POS), модул за Мобилен POS софтуер за самообслужване (Personal Shopping System) и др.

Поставянето на горното изискване ще направи невъзможно функционирането на търговски обекти от съвременен тип на територията на Република България. Всичко това е валидно и за други типове обекти - например заведение за обществено хранене, използващо съвременна мобилна система за обслужване на клиентите, интегрирана към основна такава; търговски обекти с различни начини на продажба; дистрибуционни фирми; търговци на едро и други (всички изброени търговски обекти попадат в обхвата на наредбата).

11.2. По т. 4 Защита от добавяне на външни модули без оторизация на производителя

Имайки предвид сложната архитектура на съвременните софтуери за управление на продажби и използването на компоненти, бази данни и операционни системи на трети страни за обезпечаване на функционирането им, **производителя на софтуер не може да поеме пълна отговорност за извършени злоумишлени действие от ползвателя на софтуера или на трета страна** имайки предвид и че доставчиците му предоставят ограничена отговорност.

В наредбата не може да се поставят невъзможни изисквания.

Предлагаме точката да отпадне.

11.3. По т. 6 Начало и край на периода на активност на потребителя/оператора за всяка от присвоените му роли

Тази част от т. 6 дублира т. 18 а) и предлагаме да отпадне

11.4. По т. 8. Свързаност при “откриване” на продажбата

При множество продажби, **начинът на плащане не може да се определи при “откриване” на продажбата**, тъй като той може да зависи от окончателна сума на продажбата, от възможни отстъпки, които могат да се ползват в зависимост от начин на плащане, търговска политика, кредитни лимити на ниво търговски обект или на ниво юридическо лице и т.н., съответно е напълно неприложимо поставянето на изискването за “При липса на свързаност с фискално устройство софтуерът блокира операциите по откриване на продажба”, тъй като не може да се вмени на Клиента задължението да избере начин на плащане в началото на продажба.

Заради думите “софтуерът блокира” тази точка **може да се тълкува и че трябва да се блокира целия софтуер**, на всички места за продажба.

Предложение

Имайки предвид, че и т. 10 гарантира, че никоя продажба не може да се приключи при липса на свързаност с ФУ, цялата тази точка 8 може да отпадне.

11.5. По т. 9. Уникален номер на продажбата

Предложение:

Да се изисква уникална идентификация за всяка продажба, която еднозначно да идентифицира продажбата в базата данни, без да се налагат система за уникалност, която може да е неприложима за дадено техническо решение (виж пример по-долу). От нея може да се намери като свойство на самата продажба всички необходими за контрола данни (регистрационен № на ФУ, оператор и т.н.).

Обосновка

№ на ФУ

Техническа забележка: по-нататък в номенклатурите се говори и за “Регистрационен номер на ФУ”, а в Н18 преди това се говори предимно за “индивидуален номер на ФУ”. За едно и също нещо ли става въпрос? Уникалният сериен номер на ФУ, примерно DT12345678 за апарати на Датекс? Същия въпрос е и в т. 21.1., 21.2, Приложение 32 и други.

№ на работно място

Има множество ситуации, в които физическото работно място не може да се определи.

Ако програмата се достъпва дистанционно през отдалечен достъп (примерно чрез Remote Desktop/Remote App), физически работейки на един компютър, но практически използвайки се от 5 човека, на споделено между всичките фискално устройство, това 5 различни работни места ли са и как може да се определи кой “къде” работи?

Могат ли в един и същ момент на едно и също работно място да работят 5 човека?

Ако в един браузър, на една и съща машина влязат през 3 таба 2 различни потребителя (т.е. единия влезе два пъти) това колко работни места са?

Да се поставя подобно не винаги приложимо понятие в уникалния ключ е ограничаващо.

Последователен номер на продажба

Предложените три метода за номериране: обща последователност за системата на съответния търговец, отделна последователност за всяко работно място и отделна последователност за всяко ФУ **не са достатъчни.**

Когато се работи с дистрибутирани бази данни (по една база данни на обект например, за да може обекта да работи и без интернет, но в обща база) **номерацията е на ниво БАЗА ДАННИ.**

Ето защо се предлага, без да се специфицират детайли, системите да генерират уникални номера на всички продажби.

11.6. По т.10 Служебен бон, когато не се изисква фискален

Техническа забележка

В точката се казва, че софтуерът следва да подаде команда за служебен бон, без печат за случаите, когато не се изисква издаване на фискален такъв. Такъв случай е и когато клиента НЕ ПЛАТИ.

Не е предвидено как да се процедира ако продажбата е за 100 лв. и клиент плати за 10 лв. в брой, а останалите не плати, тогава:

- издава се фискален бон за 10 лв.
- издава се служебен бон за 90 лв.
 - ... а какво да се впише в “начин на плащане” в служебния бон?
“Неплатени”?

Предложение: да се уточни какво да се прави в случай на НЕ плащане.

Реквизити на служебния бон

*Документите за приключване на продажбата (фискален бон или служебен бон) трябва задължително да съдържат **всички реквизити съгласно чл. 26, ал. 1***

Реквизит №10 в чл. 26, ал. 1 е да се изписва текста “Фискален бон” - това няма как да го има в служебния (забранено е и от т. 17 на Приложение 29)

11.7. По т. 11 Отпечатване на служебни бонове за направени клиентски поръчки в рамките на една продажба

Виж “Служебни бонове” в раздел “Концептуални проблеми”.

При множество бизнес модели, фискалните устройства свързани с компютър или мобилно устройство, освен за издаването на фискални касови бонове, се използват и за отпечатването на множество други документи, свързани с търговската дейност - данъчни фактури, стокови разписки с критична за бизнеса информация за партии и

срок на годност, касови ордери при приемане на плащания по стари задължения, куриерски товарителници, справки, както и множество други вътрешнофирмени документи.

На база следните текстове от Наредбата:

„§ 34. В приложение № 1 се правят следните изменения и допълнения:

3. В раздел III:

а) в т. 3 буква „б“ се изменя така:

„б) ... не се допуска издаване на служебни бонове при извършване на продажба/и и за направени клиентски поръчки;“

и

„§ 59. Създава се приложение № 29 към чл. 52а:

„Приложение № 29

към чл. 52а.

Изисквания към софтуерите за управление на продажбите в търговски обекти

11. Софтуерът не допуска отпечатване на служебни бонове за направени клиентски поръчки в рамките на една продажба.“

разбирането ни е, че след приключване на дадена продажба и съответно изпълнението на една от процедурите, описани в т. 10 на Приложение 29 (издаване на фискален бон или записване в КЛЕН, когато няма изискване за издаване на фискален бон), софтуерът може да отпечата на фискалното устройство описаните по-горе документи.

В противен случай, ако отпечатването на описаните документи, посредством използването на служебни бонове, не е разрешено на свързано към софтуера фискално устройство, ще се наложи бизнеса да инвестира големи средства в закупуването на допълнителни принтери и ще се усложнят ненужно бизнес процесите.

11.8. По т. 13 Забрана за изтриване или промяна на приключени продажби

Предложение

Софтуерът не трябва да има функционалност за промяна или изтриване на приключени продажби. Всички корекции трябва да се извършват с нови или сторно документи.

Обосновка

Надеждна защита от изтриване или промяна

Това изискване е напълно неизпълнимо на фона на концепцията на настоящия проект и е най-голяма заплаха както за съответствието с Приложение 29 и от там за правото софтуера да се използва, така и за интересите на Държавата и събирането на данъците.

Болшинството от софтуерите за управление на продажбите използват популярни, стандартни бази данни, начина на ползване и манипулация на които се преподава в училищата.

Базите данни съдържат търговската информация на ползвателя и са негова собственост и търговска тайна. Производителите на софтуер не биха могли да лишат собственика на базата данни от достъп до нея - тя е НЕГОВА. Съответно нищо не може да спре лице, което няма нищо общо с Производителя да модифицира и изтрие данни в базата данни, както и да модифицира тригери и процедури (софтуер) вътре нея..

Забраната за изтриване и промяна трябва да се отнесе към ПОЛЗВАТЕЛЯ НА СОФТУЕРА, а не към производителя. От производителя може да се изисква невъзможност за манипулация и изтриване на данните от самия софтуер (което той ако е нужно ще докаже и при експертиза), но **не може да се изисква защита от изтриване или промяна на данните в базата данни, както и на софтуера в нея (например тригери и процедури) защото това е НЕИЗПЪЛНИМО.**

Колко НАДЕЖДНА?

Още по-голяма неяснота дава самата дума "Надеждна". КОЛКО надеждна? Ако обикновен потребител на каса не може да изтрие въведена продажба, но системният администратор може да влезе в таблицата със стандартен софтуер за управление на базата данни, използвайки своята парола (с която той може да унищожи и следите от действията си), счита ли се, че софтуерът за управление на продажбите има надеждна защита?

Пълна забрана за изтриване и промяна в базата данни?!

В точката се говори за защита от промяна на приключени продажби - но двете под-точки забраняват всякакво изтриване на всякакви записи.

Какво означава тази забрана? В базата данни като цяло се забранява всякакво триене?

Глобална забрана на операция "изтриване" в базата данни е технически неприложимо да се иска. В същата база данни се държат още хиляди неща, които нямат отношение към Н18, когато се използва голяма интегрирана ЕРП система. Освен това чисто технически има нужда да се създават помощни записи и да се изтриват. Прост пример е едно преизчисление на контировки (при интегрираните системи те се държат в същата база данни и са пряко свързани с продажбите) - когато се преизчислят (например поради преизчисление на средната доставна цена) технически старите се изтриват и се записват нови. Също така дори и в проста ПОС система е необходимо да се използват операции за изтриване в различни помощни таблици.

Трябва да се постави тази забрана в ясен контекст - забраната трябва да се отнася само за продажбите (и то тези, по които има задължение за издаване на фискален бон).

Същата забрана, без контекст, я има и в ЗДДС, както и в декларацията на производителя и е изключително важно тя да се конкретизира в Наредбата.

11.9. По т. 14. Служебен бон за “Паричен отчет по оператори”

Необходимо е ясното прецизиране какъв е този отчет, за да може да се приложи изискването конкретно към него.

Ако това е дневен финансов отчет, то софтуерът само подава команда към фискалното устройство и то само вади отчета по оператори (при това, тази функция не е налична при всички ФУ, тъй като номенклатурата на касиерите не е задължително да се води във ФУ).

Ако става въпрос за касовата наличност във самия софтуер, то това няма как да се изпълни в огромна част от бизнеса. Само ресторантите и малките магазини биха могли да правят този отчет в компютъра, където са направени продажбите.

Във всички останали случаи този отчет са прави в офиса, където няма връзка с фискален апарат. Това означава, че трябва да се закупуват допълните ФУ там където досега това никога не е било необходимо.

Когато изключим ресторантите и магазините, в голяма част от случаите операторът съхранява оборотните средства за нуждите на работата си в продължителен период от време. Освен това наличната сума в софтуерната касата не е задължително да е натрупана от продажби. В допълнение, има клиенти които отчитат касиерите си веднъж седмично и исканият Паричен отчет няма как да отразява реално постъпилите суми, а само изчислените от софтуера/ФУ.

Липсва и каквато и да е било инструкция какво да съдържа служебния бон, който трябва да се пуска заедно с този отчет.

Тези текстове трябва да се прецизират, в противен случай ще се компроментира възможността за доказване на съответствие с Н18.

11.10. По т. 15 Z-отчет + „Дневен паричен отчет по оператори“

1. Софтуерът не разпечатва Z-отчет на ФУ; той инструктира ФУ да генерира такъв отчет - отчетът се съставя от ФУ и той си го разпечатва сам
 - а. ако заложим по-точна формулировка тук ще стане по-ясна и следващата забележка - кой генерира отчета - ФУ или Софтуерът

2. КОЙ ТОЧНО отчет се има предвид под “Z-отчет”? В Наредба 18 има “Дневен финансов отчет с нулиране и запис във ФП”
3. Софтуерът трябва да генерира и “Дневен паричен отчет по оператори” - по работни места и по оператори за съответното ФУ
 - a. Щом отчета е по работни места, а ФУ не знае нищо за работни места, значи този отчет се генерира от Софтуера. Къде е дефиницията за този отчет?
 - b. ... и явно Служебния бон ще трябва да съдържа информацията от този отчет.

Предложение за преформулиране на изискването:

При всяко изпращане на команда от софтуера към ФУ за генериране и отпечатване на “Дневен финансов отчет с нулиране и запис във ФП”, софтуерът задължително генерира и “Дневен паричен отчет по оператори”, който съдържа:

- ... НАП да определят какво да съдържа ТОЧНО - ясно е, че е по работни места и оператори за съответното ФУ, но кои суми? Има плащания в брой, с карта, с ваучер, приходи от наложен платеж, сторна, анулации, служебно влезли, излезли суми)

Информацията от отчета се изпраща на ФУ като служебен бон с наименование “Дневен паричен отчет по оператори”, който се записва в Клен без да се отпечатва.

11.11. По т. 16 Недопускане на генерирането на и разпечатването на Z отчет при наличие на неприключени продажби

Неизпълнимо изискване, тъй като Z отчета се създава от ФУ

1. Софтуерът НЕ ГЕНЕРИРА Z отчет, нито го разпечатва. Това го прави ФУ - софтуерът само подава съответната команда.
2. И тук е нужно да се използва точния термин за “Z отчет”
3. Ако някой натисне копчетата на ФУ за генериране и отпечатване на Z отчет, софтуерът не може да спре ФУ да го стори. Ако такова изискване трябва да го има, то трябва да се включи като изискване към ФУ, а не към Софтуерите за управление на продажбите
4. Ако изискването е към Софтуера, то може да се преформулира така:

Софтуерът не допуска изпращане на команда към ФУ за генериране и отпечатване на “Дневен финансов отчет с нулиране и запис във ФП” при наличие на неприключени продажби.

Недопускане на генерирането на Z отчет при наличие на неприключени продажби

Това условие освен това не е изпълнимо в повечето търговски обекти!

Много често се въвежда сметка и се оставя отворена докато клиента не я заплати. В практиката това се случва редовно и при въвеждане на това ограничение, клиентите

вече ще трябва да анулират продажбата и да записват на лист онова, което трябва да маркират на клиента, когато той се върне.

При положение, че всяко анулиране и сторно се пази, няма нужда се въвежда това допълнително ограничение, което ще намали функционалността на софтуера и ще доведе до неудобство при работа.

Тази функционалност се използва и от монтажни фирми, които в продължителен период от време набират стоки в отделна сметка и когато приключат с монтажа извършват окончателната продажба. При това положение, те вече ще трябва да записват тази информация в тетрадка и накрая да е въведат в програмата, което ще намали сигурността и възможността за контрол.

11.12. По т. 17 “Генериране на документи”

Термина “Генериране” предлагаме да се замени с “Отпечатване или визуализиране”.

11.13. По т. 18 Лог на промени в номенклатурите

Имайки предвид, че НАП има пълен достъп до базата и архивите и те се съхраняват в сроковете по ДОПК, предлагаме тази точка да отпадне.

Технически проблеми

1. Размера на лога расте с по-голяма скорост от самата база данни (броят действия е много по-голям от самите данни). Въздействието от това е драстично увеличение на размера на базата данни, съответно инвестициите на бизнеса в ресурси за съхранение на данни.
2. При СУПТО в мобилно устройство драматично увеличение на базата данни е недопустимо
3. При наличие на точка 13 от Приложение 29, която не позволява промени в интересните за фиска данни, логването на всички действия е излишно. Особено съществен дублаж е логването на действията за “сторниране” и “анулиране” - при положение, че изтриването и промените са забранени, информацията за тези документи е в самите тях и копирането им е дублиране на обема информация.

Дефиниции

В случай, че се отхвърли предложението точката да отпадне, необходимо е да се прецизират:

- Каква е дефиницията за номенклатура? В големите ЕРП системи има хиляди видове “номенклатури”. Предлагаме да се специфицира промените в точно кои номенклатури да се логват, както и кои техни полета (в големите ЕРП системи за номенклатура артикули има над 120 полета и 10 подчинени таблици, които нямат отношение към интересите на фиска).

11.14. По т. 20 Достъп до данни за 5+ години чрез потребителския интерфейс на софтуера за управление на продажбите

Предложение

Когато това изискване е неизпълнимо директно от СУПТО, лицето по чл. 3 трябва да предостави допълнителен модул, който да го реализира.

Обосновка

Защо “лицето по чл. 3”: напълно възможно е да има няколко интегрирани софтуера за продажби и плащания, които да събират информацията в голяма база данни (например SAP). Разработчика на мобилното приложение може да не може да реализира такава функционалност в SAP, но лицето по чл. 3 може да я поръча на всеки.

При системите за мобилни продажби, информацията за продажбите на мобилното устройство се съхранява в рамките на работния ден - няма технологична възможност на мобилно устройство да се проверяват продажби за посочените срокове от 5 години (или повече, в зависимост от разпоредбите на ДОПК), както и да се проверяват на едно мобилно устройство продажбите на други такива, още по-малко в цялата система.

Същият проблем има и в касовите модули на огромните хипермаркети - броя транзакции там е толкова голям, че се съхранява за кратко време (максимум няколко дни), след което се предава на по-голяма система (SAP например).

11.15. По т. 21 Експортиране на данни от базата

В някои софтуери, някои от таблиците не съществуват и изпълнението на част от изискванията са неприложими.

В част от лицата по чл. 3 тези таблици се поддържат от други софтуери (например външна ERP система), отговорни за процесите по мастър данни (например номенклатури Артикули и Клиенти и Доставчици), заявки, доставки, ревизии и т.н.

Т.е. трябва да се прецизира, че ако СУПТО не съдържа в себе си определена информация то не трябва да има изискване да създава такива екпорти.

Допълнително, всички таблици от т. 21.6 нататък **не отговарят на обхвата на Наредбата, вменен от чл. 118 от ЗДДС и би следвало да отпаднат.**

11.15.1. По т. 21.1. Таблица - обобщени данни за продажбите

- Колона “Вид на плащането” - това е свойство на плащанията. Една продажба може да е платена по 10 различни начина - кой по-точно трябва да се постави тук? Първия? Последния? Ако са много да пише “смесено”? (но пък се казва

“от номенклатурата в софтуера”, а там няма “смесено”, защото не е ясно сместа в какво съотношение е)

- Колона “Начин на приключване на продажбата” - това също е свойство на плащането.
 - Ако продажбата е за 100 лв, от които 20 са платени в брой, а останалите са неплатени, по време на приключването ще се издаде и “служебен бон без ФБ” и “ФБ”. Кой начин на приключване да запишем тук?
- “Регистрационен номер на ФУ регистрирало продажбата”
 - Това Индивидуалния номер на ФУ ли е? Същия въпрос и в т. 9 и в т. 21.2
 - Какво е “регистриране” на продажбата? Откриването, приключването или плащането?
 - Нищо не пречи неплатена изцяло преди това продажба да се плати в последствие и по нея да се издаде още един ФБ, при това от друго фискално устройство, на друга дата и дори в друг обект.
 - ... и ако това е хипотезата тук, то и “регистрационен номер на ФУ регистрирало продажбата” е свойство на плащането, може да са повече от едно и не може да е в обобщението, в една единствена колона

11.15.2. По т. 21. 2. Таблица - Данни за плащанията по продажбите

Относно “Регистрационен номер на ФУ регистрирало продажбата”

- Това Индивидуалния номер на ФУ ли е? Същия въпрос и в т. 9 и в т. 21.1
- Какво е “регистриране” на продажбата? ФУ НЕ регистрира продажби, а плащания. Пример: частично плащане по продажба, част от сумата остава неплатена. Във ФУ не може да се регистрират артикулите от продажбата, защото не е ясно кои от тях се плащат (сумата може да е по-малка от стойността на кой да е от тях например). В това изискване термина би трябвало да е “ФУ, на което е РЕГИСТРИРАНО ПЛАЩАНЕТО”
- По една и съща продажба могат да бъдат направени плащания, отчетени на различни ФУ.

11.15.3. По т. 21. 3. Таблица - Детайлни данни за продажбите

- “Единична цена” - без ДДС - с или без отстъпка? Вероятно е без отстъпка, защото на следващия ред се иска отстъпката (но като обща сума)
- Математически е необосновано да се изчислява ДДС (число с два разряда след десетичната запетая) по ред от продажба, защото ДДС по документ не може да се изчисли като сума от ДДС по ред от продажба.

11.15.4. По т. 21. 4. Таблица - Сторнирани продажби

- Отново “Единична цена” - с или без отстъпка

- Каква е разликата между “Дата на приключване” и “Дата на сторниране”, след като не е казано, че говорим за два различни документа? Сторното е нов документ, той се приключва, издава се и фискален бон.
- За продажбите има изискване когато се приключват без фискален бон да се пуска служебен такъв - а за сторната няма такава изискване?

11.15.5. По т. 21. 5. Таблица - Анулирани продажби

- Отново “Единична цена” - с или без отстъпка?

11.15.6. По т. 21. 6. Таблица - Обобщени данни за доставки

- Какво е “Доставка”?
 - Фактурата за доставка
 - Стокова за доставка
 - Доставка без фактура? (примерно доставка на услуга, за която има само ФБ)
- Каква е разликата между “Обща сума на доставката вкл. ДДС” и “Сума за плащане”?
 - Общата сума на доставката вкл. ДДС преди или след отстъпките е?
- Отстъпката - обща сума ли е - като в другите таблици?
- Вид на плащането - аналогично на продажбите, вида на плащането не е функция на доставката, а на плащанията към нея (може да няма такива, а може и да са повече от едно)
- Една доставка може да бъде по множество фактури, по една фактура може да има повече от една доставка

11.15.7. По т. 21. 7. Таблица - Детайлни данни за доставки

- Отново “Единична цена” - с или без отстъпка?

11.15.8. По т. 21. 9. Таблици с номенклатури

Общи въпроси:

- Ако някоя от тези номенклатури е неприложима/несъществува в софтуера, тогава какво?
- не може в дефиницията на структура да има колона “и други”!

Конкретни въпроси:

- Контрагенти по доставки и продажби
 - “Други въведени данни за доставчик/клиент” - в голяма ЕРП система, малък модул от която е модула за продажби, засегнат от Н18 имаме още 120 полета и 10 под-таблици. Цялата тази “друга” и формация не може да се експортира нито само една колона, нито само в една таблица
 - в дефиниция за таблица не може да се казва “други”, трябва да се каже точно какво

- Видове операции (действия) - какви са тези действия? Софтуерът за управление на продажбите има само едно действие - Продажба.
- Работни места
 - “Регистрационен номер на свързаното към него ФУ” - “регистрационният номер” “индивидуалният номер на ФУ” ли е?
- Потребители (оператори)
 - “Други въведени данни” - какво по-точно, имаме още 120 полета и 10 под-таблици за всеки служител/оператор/клиент (всички те са просто физически лица в базата на едно голямо ЕРП)
- Роли на потребителите (операторите)
 - Права
 - Каква е дефиницията за “Права”?
 - В големите ЕРП система има няколко хиляди настройки на ролята, те не могат да се съберат нито в една колона, нито в една таблица. Това изискване е неизпълнимо (защото не може да се събере в една колона) и непрактично за използване.
 - Извършени промени в присвоените права на всяка роля
 - Каква е дефиницията за “Обхват на промените”? При хиляди настройки за ролята се иска да се извади лог, поле по поле всичко, което е променено? Това е нечетимо от човек, който не е експерт по конкретната система и ще е неизползваемо за НАП.
- Права присвоявани на ролята
 - Същите въпроси като в “роли” - какво е “Права” и какво да поставим в “Описание”?

11.16. По т. 23. Забрана за работа в тестови режим, режим на обучение или друг подобен

Разбираемо е, че не трябва да може да се изключват изискванията на Н18, но:

- Как ще демонстрираме софтуера?
- Как ще обучаваме служители, които да го ползват?
- Как програмистите ни ще създават софтуера, който не може да има тестови режим?

Дори и касовите апарати имат режим без фискализация, за да може да се тества и обучава на тях.

Има практическа нужда когато е в режим “тест” софтуерът да не отговаря на Н18. Разбира се, трябва да се предвиди да не може търговеца да ползва софтуера в този режим за реална работа - и това трябва да е негова отговорност.

12. Приложение 32. Многобройни декларации от ползвателите на софтуера и огромна административна тежест за бизнеса

Съгласно т. 52ж, ал. (2) **при всяка промяна на данните** трябва да се подава нова декларация в 7 дневен срок:

- т. 16 При всяка смяна или добавяне на ново ФУ трябва да се подава нова декларация.
 - Какво е “регистрационен номер на ФУ” - “Индивидуалния номер” на ФУ ли?
- т. 17 При всяко премахване или добавяне на НЕФИСКАЛНО УСТРОЙСТВО свързано към софтуера трябва да се подава нова декларация?
 - Ако тази точка остане трябва да се прецизира кои устройства трябва се декларират, защото нефискални устройства са и принтер, взна, баркод четец и дори телефон, клавиатура и мишка.
- т. 18. При всяка актуализация на свързаност с други софтуери - уеб сайт, ЕРП система, модул на Спиди, счетоводен софтуер, аналитичен софтуер на доставчици - трябва да се подава нова декларация, за ВСЕКИ ЕДИН ОБЕКТ (може да е верига от 100 магазина) заради сменената версия на свързания софтуер? **Това изискване е неизпълнимо.** Повечето свързани софтуери са на трета страна, която не е длъжна да предоставя каквато и да е информация на съответния търговец.

13. Несъответствие между Приложение №29 и Приложение №32

Тези приложение ще трябва да се актуализират, ако се приемат предложенията на БАРБС, но все пак маркираме, че между Приложение 32 и 29 в Проекта има несъответствие във възможните видове уникална последователност в номерацията:

- В приложение 32, т.10 от Декларацията на ползвателя на софтуера има възможност да се декларира **четвърти вид - “ДРУГА”**,
- докато в Приложение 29 се дава възможност **само за 3 вида** последователност.

Ето извадки от текста:

В приложение 29, точка 10:

10. Последователност в номерацията на продажбите, осигурявана от софтуера е на ниво:

- **Обща за системата на търговеца**
- **Отделна за всяко работно място**
- **Отделна за всяко ФУ**
- **Друга (описание)**

В Приложение 29:

9. При откриване на нова продажба софтуерът генерира уникален номер на продажбата, който се формира по следния начин: Последователността в номерацията на продажбите може да бъде

конфигурирана опционално:

- *обща последователност за системата на съответния търговец,*
- *отделна последователност за всяко работно място*
- *или отделна последователност за всяко ФУ.*

14. Допълнителни въпроси и предложения

14.1. Допълнителни въпроси

1. Чл. 16 - „регистрирана от БИМ сервизна фирма“ се заменят с „лице, получило разрешение от БИМ“ и след това в цялата Наредба се говори за лице, вместо за сервизна фирма. Тук под лице се разбира юридическо, не физическо ? (аналогия с лицето по чл. 3)
2. Чл. 39 „При продажби на течни горива в/от обекти, които са изцяло на самообслужване, дневният финансов отчет се генерира автоматично и се записва във фискалната памет и в КЛЕН за всеки ден (за всеки 24 часа).“
Означава ли това, че самият отчет не се разпечатва, а само се генерира със запис в КЛЕН и ФУ ?

14.2. Допълнителни предложения

1. Текстът, касаещ ЕСФП В чл. 12а, ал. 2:
 1. *Думите „знаци-пломби“ се заменят със „знаци“.*
 2. *Създава се изречение второ: „Знаците се поставят по начин, който не затруднява достъпа до местата за поставяне на знаците, удостоверяващи извършените първоначална и последващи проверки на средствата за измерване.“*

да се разпростре и върху самите фискални устройства, т.е. малките по размер, предимно мобилни, ФУ да се пломбират чрез знак (саморазрушима лепенка), предоставяна от БИМ, а не от сервизиращите лица.
2. Уведомленията по приложения 26 и 27 да се направят достъпни не само през WEB портала на НАП, а и посредством XML експорт от сервизните програми на производителите. Това се налага поради неимоверната административна тежест, породена от изискването да се попълва WEB форма ПРЕДИ и СЛЕД ремонт на всяко едно ФУ.